

Alueelliset kehitysnäkymät keväällä 2014

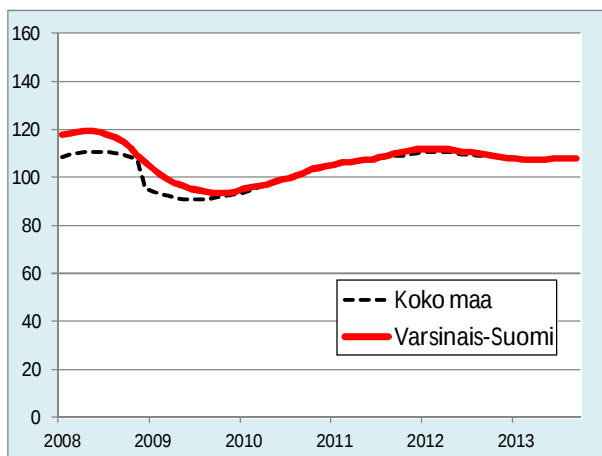
Varsinais-Suomen ELY-keskus

Varsinais-Suomessa asui vuoden 2013 lopussa 470 941 henkilöä. Vuoden aikana väestö kasvoi 2 005 henkilöllä. Vuonna 2012 Varsinais-Suomessa oli 35 067 toimipaikkaa ja niissä oli henkilöstöä 125 102. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 12,8 % ja työttömiä työnhakijoita 28 945.

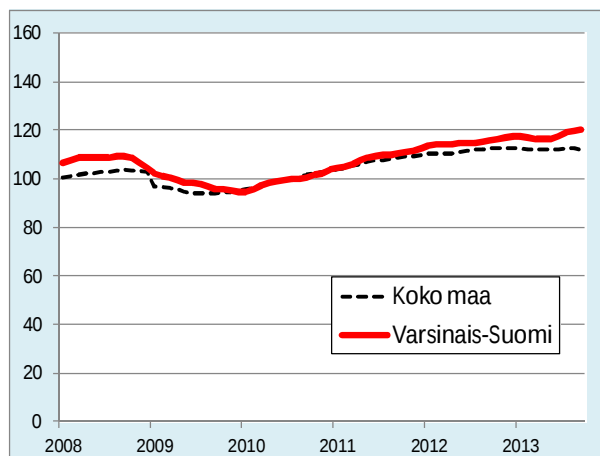
Varsinais-Suomi	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	- -	-	-
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (-) paljon heikompi			

Varsinais-Suomessa yritysten liikevaihdon kehitys on viime aikoina ollut samankaltaista kuin keskimäärin Suomessa. Päätoimialoista teollisuuden volyymit ovat jääneet hieman jälkeen koko maan keskimääräisestä kehitystrendistä. Tämä johtuu pääosin matkapuhelinten ja meriteollisuuden tuotannon romahduksesta. Myös rakennusala liiketoiminnan kehitystrendi on jäänyt jälkeen koko maan keskimääräisestä tasosta. Vastaavasti kaupan ja palvelujen aloilla liikevaihto on alueella kehittynyt koko maata suotuisammin.

Liikevaihdon trendi, kaikki toimialat

Liikevaihdon trendi, muut palvelut (2010=100)

Varsinais-Suomessa työttömyysaste on ollut koko maan keskiarvon tasolla. Vuonna 2012 työttömyysaste oli 7,8 prosentin tasolla. ETLA ennustaa, että työttömyys kasvaa Varsinais-Suomessa 0,9 prosenttiyksiköllä vuodesta 2012 vuoteen 2014. Tosin työttömyysaste nousi alueella 1,3 prosenttiyksiköllä vuodesta 2012 ollen Varsinais-Suomessa 9,1 prosenttia vuonna 2013. Työttömyysasteen kasvu olisi koko maan keskiarvoa suurempi. Koko maan ennustettu työttömyysasteen nousu on tällä tarkasteluajavälillä 0,4 prosenttiyksikköä.

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Varsinais-Suomen vahvuudet ovat elinkeinorakenteen monipuolisuus; lääkkeiden valmistuksen, meriteollisuuden sekä kaupan ja palveluiden keskittymät. Alueen rooli on merkittävä maatala- ja puutarhataloudessa, mikä on lähiruokabuumin myötä edelleen aktivoinut toimintaa ja luonut pohjaa myös

luomutuotannon etenemiselle. Myös logististen palveluiden saatavuus ja monipuolisuus on alueella hyvällä tasolla. Ammatillisen ja korkeakoulutasoisen koulutuksen tarjonta on varsin monipuolinen ja se on eri seuduilla turvaamassa osaavan työvoiman saatavuutta. Tätä samaa voi merkitä parhaimmillaan myös tasaisen voimakkaasti Turun ja Salon seuduilla kasvanut maahanmuuttajaväestö. Pk-yrityssektori on monilla aloilla hyvin elinvoimainen. Haasteena on teollisten toimialojen rakennemuutoksen hallinta, erityisesti Salon elektroniikkaklusterissa ja Turun seudun meriteollisuudessa, joilla on merkittäviä kerrannaisvaikutuksia koko maakunnankin mitassa. Matkailun näkökulmasta Varsinais-Suomessa on tarjolla monipuolista luonnon- ja kulttuuriympäristöä sekä erilaisia tapahtumia. Turunmaan saariston erityisyydestä puhumattakaan.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Varsinais-Suomen yritysten yleinen suhdannetilanne on selvästi tavanomaista vaimeampi, mutta suhdannenäkymät ovat viime kuukausien aikana parantuneet. Viennistä riippuvainen teollisuus on kärsinyt ulkoisen rahoituksen ehtojen kiristymisestä ja Venäjän kaupan heikentymisestä, mikä johtuu ruplan arvon heikkenemisestä. Teknolוגiateollisuus on menettänyt alueella osuuttaan koko maasta lähinnä elektroniikkateollisuuden rakennemuutoksen seurauksena. Elektroniikkateollisuuden osuus Varsinais-Suomen teollisuustuotannosta on nopeassa laskussa. Teknolוגiateollisuuden liikevaihto laski Varsinais-Suomessa viime vuonna (tammi-syyskuu) yli 10 % edellisvuoteen verrattuna. Tilanne kuitenkin edelleen vaihtelee voimakkaasti yritysten välillä. Myös seutukuntien erilaiset tuotanto- ja yritys rakenteet vaikuttavat alueellisiin suhdanneodotuksiin. Telakkateollisuuden vaikeaa tilannetta Turun seudulla kompensoi mm. autoteollisuuden hyvä tilanne Vakka-Suomessa sekä kone- ja metallituoteteollisuuden positiivinen vire Loimaan seudulla.

EK:n suhdannebarometrin perusteella teollisuuden ja rakentamisen suhdanneodotukset ovat parantuneet, mutta siitä huolimatta edelleen ennakoidaan suhdanteiden heikkenevän ja henkilöstömäärän supistuvan lähikuukausina. Tilauskannat ovat keskimääräistä pienempiä ja investoinnit alhaisella tasolla. Palvelualojenkin suhdannetilanne on normaalia heikompi, joskin näkymät ovat nyt koko maan parhaat. Noin kolmasosa palvelualojen yrityksistä ennakoi suhdanteiden kohenemista. Myynnin odotetaan kasvavan ja kannattavuuden paranevan lähikuukausina. Henkilöstömäärän odotetaan pysyvän ennallaan. Monien asiantuntijapalveluiden liiketoiminta näyttää eriytyneen alueellisesta tuotannosta, mahdollistaen siten vakaamman kasvupohjan. Heikko ostovoimakehitys ja sähköisen kaupan murros tulee heikentämään kaupan alan työllisyyttä myös Varsinais-Suomessa.

PK-yritysbarometrin mukaan pk-yrityssä suhdannenäkymät ovat aiempaa myönteisemmät myös Varsinais-Suomessa, joskin jonkin verran muuta maata heikommat. Pk-yritykset odottavat liikevaihdon kasvavan, mihin vaikuttaa hintojen ja tuotantokustannusten korotukset. Henkilöstömäärän odotetaan hieman kasvavan. Pk-yritykset ovat edelleen varovaisia hakemaan ulkoista rahoitusta, investoimaan ja panostamaan tuotekehitykseen. Vain vähän yli puolella yrityksistä tuotantokapasiteetti on täysin käytössä, mikä hidastaa mahdollisen kasvun positiivisia työllisyysvaikutuksia. Varsinais-Suomen pk-yritykset suunnittelevat edelleen toiminnan sopeuttamista (mm. lomautukset) jonkin verran yleisemmin kuin muualla maassa. Vaikka Suomessa on Euroopan halvimmat yritysluotot, koettavat yritykset pärjätä ja toteuttaa investoinnit nykyisessä tilanteessa oman taseen rajoissa. Täten investoinnit jäävät pakostakin minimaalisiksi.

Teollisuuden ja palveluiden ohella Varsinais-Suomi jatkaa alkutuotannon osalta merkittävänä ja monipuolisen maatalouden alueena; tukijalkoina vilja, kananmuna, sika, puutarhatalous, mutta myös nautakarjatalous. Edellisiin verrattuna pienehkön lammastalouden jo jonkin aikaa virinnyt nousukiito jatkuu. Luomu- ja lähiruoka ovat nivoutuneet tiukasti yhteen ja näillä on yhä enenevässä määrin nostetta ruokamarkkinoilla. Elintarvikeketjulla on hyvät tulevaisuuden näkymät, jos tutkimukseen ja tuotekehitykseen panostetaan riittävästi. Uudet tuotteet on pystyttävä kaupallistamaan liiketoiminnaksi, joka laajenee myös vientinä.

Syyskylvöjä tehtiin alueella ennätysmäärin – erityisesti rukiita ja vehnää. Syysviljojen talvehtiminen ja kevään kylvöolosuhteet näyttävät minkälaiseksi kotimaisen leipäviljan tuotantomahdollisuudet muodostuvat. Nykynäkymin ovat odotukset tulevan syksyn hintakehityksen suhteen maltilliset. Markkinahinnan heilahtelut

voivat kuitenkin olla voimakkaitakin, sillä hyvään satovuoteen tarvitaan optimaalista säätilaa viljan päätuotantoalueilla.

Tulevaisuuden näkymät vaihtelevat tuotantosuunnan mukaan. Tiukka kilpailutilanne on saattanut suomalaiset sianlihantuottajat hankalaan asemaan. Varsinais-Suomeen sijoittuu neljännes alan tuotannosta. Tällä hetkellä näyttää, että sianlihan tuotannon väheneminen jatkuu ja tuotantoyksiköiden keskikoko kasvaa. Siipikarjanlihan kulutuksen ennakoidaan kasvavan edelleen vuonna 2014. Varsinais-Suomessa tuotetaan viidennes koko maan siipikarjanlihasta, joten kasvava kysyntä lupaa hyvää myös alueen tuotannolle. Alueelle on syntymässä uusi toimija, joka tuo jatkossa piristystä myös kilpailuasetelmaan. Sen sijaan kananmunien tuottajahinta on laskussa. Syynä on lisääntynyt tuotanto, joka on noussut jo vuoden 1996 tasolle. Siipikarjaliitto pelkää, että edessä voi olla konkurssreja. Varsinais-Suomessa tuotetaan yli 60 % maan kananmunista. Suomalaisen kananmunan salmonellavaputta pitäisi pystyä paremmin hyödyntämään markkinoinnissa ulkomaille.

Tuulivoimabuumi on ollut meneillään Suomessa ainakin parin vuoden ajan. Laaja kiinnostus johtuu osaltaan mahdollisuudesta saada korotettua takuuhintaa tuulivoimalla tuotetusta sähköstä vuoden 2015 loppuun saakka. Buumiin liittyen on ELY-keskuksissa ollut menossa runsaasti erilaisia kaavoitustehtäviä ja suurempiin hankkeisiin liittyviä ympäristövaikutusten arviointi -tehtäviä. Ympäristöministeriön vahvistettavaksi menevässä tuulivoimavaihekaavassa on Varsinais-Suomeen varattu 20 maakunnallisesti merkittävää tuulivoima-aluetta (vähintään 10 voimalaa) ja 13 pienempää kohdetta. Käsittelyssä on alueella 17 hanketta, joista enemmistöä ei koske tarve YVA-menettelyyn.

Energiantuotannossa tartutaan alueella perinteisempiinkin malleihin. Turun Seudun Energiantuotanto Oy on päättänyt toteuttaa voimalaitoshankkeen Naantalissa. Voimalaitos toimii erilaisilla polttoaineilla – kivihiilen käytöstä ei luovuta, mutta sen käytön arvioidaan vähenevän. Aikatauluehdotuksen mukaisesti laitoksen käyttöönotto olisi syksyllä 2017. Investointia, kooltaan 260 M€, edeltävät valmistelevat työt alkaisivat kesällä 2014 ja varsinaiset rakennustyöt pääsisivät käyntiin vuonna 2015.

Muitakin merkittäviä investointeja on tulossa Turun seudulle. Näitä ovat mm. kauppakeskus Myllyn 50 milj. euron laajennusinvestointi, Naantalin jalostamon uudistaminen yhteensä yli 70 milj. eurolla sekä Finnavian investoinnit (14 milj. euroa) Turun lentokentän terminaali-alueeseen ja matkustajapalveluihin. Tieverkon seuraava suuri kehittämissuunnitelma Lounais-Suomessa on valtatie 8 Turku - Pori. Hankkeen ensimmäisen vaiheen toteutus (kustannusarvio on enintään 102,5 milj. euroa) alkoi kuluvan vuoden alussa ja toisen vaiheen vaihtoehtojen uudelleenarviointi käynnistyy lähikuukausina.

Maanteiden kunnossapito on edellytys kuljetusten toimivuudelle. Peruskunnossapito säilytetään nykyisellä tasolla. Pääteiden liikennöintiolosuhteet säilyvät edelleen hyvinä, joka hyödyttää etenkin elinkeinoelämän kuljetuksia. Valtatien 8 parantaminen välillä Turku – Pori parantaa tieosuuden liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta. Ylläpidon rahoituksen ostoarvon vähentymisen seurauksena vähäliikenteisen tieverkon ja siltojen kunnon heikkeneminen jatkuu edelleen. Lisähaasteita tuovat raskaan kaluston mittojen ja massojen korotukset, joista aiheutuu siltojen ja teiden uusia parannustarpeita. Liikenneturvallisuuksustilanne on viimeisimmän kymmenen vuoden tarkastelujaksossa parantunut tasaisesti, myönteisen kehityksen odotetaan jatkuvan.

Lounaisrannikon kautta kulkevat ulkomaanyhteydet ovat elintärkeitä sekä alueen omalle vientiteollisuudelle että koko maan ulkomaankaupalle. Turun ja Porin välinen valtatie 8 osa on tärkein Lounais-Suomen tavaraliikenteen väylä ja merkittävä työmatkaliikenteen väylä. Turun ja Porin välillä ei ole suoraa rautatieyhteyttä ja tien varrella sijaitsee viisi vientisatamaa. Turun sataman maaliikenneyhteydet paranivat sataman päästä vuonna 2013 valmistuneen Turun satamayhteys -hankkeen myötä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Vuosi 2008 oli kaikkien aikojen paras Varsinais-Suomessa työllisyyden ja tuotannon määränkin suhteen. Työllisten määrä huiteli parhaimmillaan 230 000 henkilössä ja TE-toimistossa oli 14 000 työtöntä asiakasta. Sen jälkeen työllisyyskehitys on muodostumassa W-malliseksi: tilanne vaikeutui parin vuoden ajan; työllisyys kohentui seuraavan parin vuoden ajan kunnes työllisyystilanne alkoi uudelleen heiketä kesällä 2012. Työllisyys heikentyi merkittävästi vuoden 2013 kuluessa ja suuri kysymys onkin milloin päästään W-mallin jälkimmäiseen nousun kauteen.

Työllisten määrässä ja tuotannossa ei ole Varsinais-Suomessa päästy lähellekään vuosien 2007-2008 tilannetta. Työpaikkoja on 17 000 vähemmän kuin vuonna 2008. Tämä merkitsee lähes 8 %:n menetystä kun koko maassa vastaava menetys oli 3,5 %. Vuosina 2011 ja 2012 työllisten määrä kasvoi lievästi, mutta kasvu on ollut lähinnä yli 65-vuotiaiden työllisyyden kasvua. Teollisuuden työpaikkoihin on menetyksistä kohdistunut yli puolet. Taantumana kuluessa Varsinais-Suomessa vähenivät teolliset työpaikat viidenneksellä ja supistuminen uhkaa jatkua edelleen. Tuotteiden kokonaiskysynnän supistumisen lisäksi teollisuuden työpaikkojen menetyksestä merkittävä osuus perustuu selvästi alueen matkapuhelintuotannon asteittaiseen alasajoon ja meriteollisuuden epävakaaseen tilanteeseen, mutta myös laajemmin metalli- ja elektroniikkateollisuuden rakennemuutokseen.

Palvelusektorilla tapahtuneet työllisyysmuutokset ovat Varsinais-Suomessakin jossain määrin kompensoineet teollisuudessa koettuja menetyksiä. Vientisektorilla tapahtunut toiminnan supistuminen yhdessä yleisen ostovoiman heikentymisen kanssa on vähentämässä palveluiden mahdollisuuksia. Julkistenkin palveluiden kehittämisedellytykset ovat heikentyneet kuntien taloudellisten haasteiden tiukentuessa - vaikka palvelutarpeet kasvavat.

Taantumasta toipuminen näytti alkavan syksyllä 2010 kun työttömien määrä kääntyi maakunnassa laskuun. Vientitaantumasta toipuivat työllisyyden suhteen seuduista ripeimmin Loimaa ja Vakka-Suomi. Vuoden 2012 aikana maakunnassa tilanne kuitenkin heikentyi yleisesti ja työttömyys kääntyi jälleen kasvuun. Selvästi eniten tilanne heikkeni Salossa ja Kemiönsaarella kunnan keskeisen työnantajan ratkaisujen/vaikeuksien johdosta. Turunmaalla tilanne alkoi eriytyä seudun sisällä. Syynä oli Kemiönsaaren suurimman työnantajan konkurssi kesäkuussa, minkä johdosta työttömyys tuplaantui kunnassa samalla kun Paraisilla työttömyyden kasvu oli maltillista. Muillakin seuduilla ovat työttömien määrät ylittäneet edelliset huippuluvut vuodelta 2010. Nykyistä (29 000) suurempia työttömien määriä nähtiin maakunnassa edellisen kerran vuoden 2000 alussa. Työttömyysaste Varsinais-Suomessa ylitti syksyllä 2010 ensi kertaa yli 30 vuoteen koko maan vastaavan.

Varsinais-Suomessa työttömyyden kohdalla päähaasteet kytkeytyvät neljään ryhmään. Nuorten työttömyys on kasvanut yhä huolestuttavaa tahtia vaikka kasvuvauhti näyttääkin hidastuvan. Pitkäaikaistyöttömyys ja sen myötä rakennetyöttömyys on kasvussa tasaisemman kauden jälkeen. Erityisesti Turun ja Salon seutuja koskee maahanmuuttajien ja korkeakoulututkinnon suorittaneiden työttömyyden kasvu. Näissä ryhmissä löytyy osaamista ja potentiaalia käyttöön parempien päivien tullessa.

Epävarmojen kansainvälisen suhdanteiden myötä työllisten määrän väheni vuonna 2013. Näillä näkymin työttömyyden kasvu uhkaa jatkua ainakin syksyyn 2014 saakka. Uhkana on erityisesti nuorten, maahanmuuttajien ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvun jatkuminen talouden hitaan kasvun oloissa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Taantuma näyttäytyi Varsinais-Suomessa mm. uusien avointen työpaikkojen määrän vähenemisenä, jota kesti yhtäjaksoisesti 21 kuukautta. Vuoden 2009 pohjalukemista kysyntä nousi vuonna 2011 lähelle 2008 tasoa, vaikka talouden tunnusluvut olivat aivan erilaiset. Vuonna 2012 kysyntä heikkeni alkuun palveluissa, mutta syksyllä imun heikkeneminen laajeni voimalla teollisuuteen ja rakennusallalle.

Uusien avointen työpaikkojen määrällä mitattuna työvoiman kysyntä supistui 12 prosentilla edelleen vuoden 2013 aikana. Poikkeuksen muodosti Vakka-Suomi, jossa kysyntä vahvistui vastaavasti 12 prosentilla. Siitä

huolimatta, että muussa teollisuudessa kysyntä hieman heikentyi vuodesta 2012, se piristyi metallialalla vuoden lopulla niin että työtilaisuuksia oli tarjolla saman verran kuin parina aiempänä vuonna.

Palvelusektorilla kysyntä kuitenkin hiipui selvästi aiemmista vuosista. Poikkeuksellisesti sosiaali- ja terveysalalla avoimia paikkoja oli niukemmin tarjolla kuin aiemmin, mutta merkittävin putous tapahtui kaupan alalla ja myyntehtävissä, Hotelli- ja ravintola-alalla sekä siivouksessa vuosi oli myös alavireinen, mutta ei niin vahvasti kuin edellä mainituilla aloilla.

Palvelusektorilla näkyy kuntien talouden haasteet supistuneena kysyntänä. Vuoden 2013 aikana puheet kuntien henkilöstön lomauttamisesta yleistyivät myös Varsinais-Suomessa. Ja harvemmin puheet jäivät pelkiksi puheiksi. Henkilöstön määrän supistaminen kuntasektorilla on konkretisoitumassa irtisanomisina joissakin kunnissa.

Turun seutukunta

Turku, Raisio, Lieto, Paimio, Nousiainen, Mynämäki, Sauvo, Masku, Naantali, Kaarina, Rusko

Turun seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 316 729 henkilöä, Vuoden aikana kasvua oli 2 706 henkilöä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 20 560 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 13,0 % ja työttömiä työnhakijoita oli 20 040.

Turun seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	0
Työttömyyden määrä ja rakenne	--	-	-
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Turun seudun vahvuudet ovat elinkeinorakenteen monipuolisuus (meriteollisuus, muu teknologiateollisuus, lääkkeiden ja diagnostisten tuotteiden sekä elintarvikkeiden valmistus), kaupan ja palveluiden keskittymät sekä koulutetun työvoiman hyvä saatavuus. Myös logististen palveluiden saatavuus ja monipuolisuus on alueella hyvä. Haasteena on teollisten toimialojen rakennemuutoksen hallinta. Ammatillisen ja korkeakoulutasoisen koulutuksen tarjonta on alueellinen vetovoimatekijä, joka on turvaamassa monipuolisesti osaavan työvoiman saatavuutta. Tätä samaa voi merkitä parhaimmillaan myös tasaisen voimakkaasti kasvanut maahanmuuttajaväestö.

Meriteollisuuden nykyinen tilauskanta sekä Turun telakan omistajatahon heikko taloudellinen tilanne uusien tilausten esteenä muodostavat suuren epävarmuustekijän Turun talousalueelle. Telakan suora työllistävä vaikutus on tällä hetkellä noin 3000 henkeä, minkä lisäksi epäsuoria työllisyysvaikutuksia kohdistuu alueelle vähintään yhtä paljon. Nykyisessä kilpailuasetelmassa Turun telakka menettää jatkuvasti uusia projekteja, joiden työllistävä vaikutus olisi merkittävä.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Turun seudun teollisuuden liikevaihto on edelleen noin 90 % siitä, mitä se korkeimmillaan oli vuonna 2008. Yritystoimipaikkojen henkilöstömäärä on vain runsaat 80 % vastaavasta ajankohdasta. Pitkään jatkunut heikko suhdannetilanne on siten vaikuttanut merkittävästi myös Turun seutuun, vaikka varsinaisia rakennemuutosaloja ei alueella olekaan. Meriteollisuudelle merkityksellisen STX Finlandin tilauskirja on tyhjentynyt, varusteluvaiheessa on Mein Schiff 3 ja lohkovaiheessa Mein Schiff 4 alukset. Ensiksi mainittu luovutetaan TUI-varusamolle kesään mennessä ja jälkimmäinen ensi vuoden keväällä. Uusia tilauksia (mm. Oasis, Scandlines) Turun telakka ei ole saanut omistajayhtiön rahoitusongelmien vuoksi. Syksyyn mennessä noin 500 - 600 henkeä joudutaan lomauttamaan teräslöykötönnöstä. Myös varustelupuolen työt (1500 työntekijää) loppuvat joksikin aikaa kun laiva luovutetaan keväällä. Turun korjaustelakalla Naantalissa uusitaan Tallink Siljan matkustaja-aluksia, työt jatkuvat ensi vuodelle asti. Alusten uudistamisprojekteja on odotettavissa jatkossakin.

Turun seudun muu teollisuus käsittää lääkkeiden, kemian, elintarvikkeiden, sähkötekniisten laitteiden, kaivosteollisuuden koneiden ja laitteiden valmistuksen yms. Näiden alojen, erityisesti kemian (henkilöstö 3 300) alan tilanne ja näkymät ovat keskimääräistä paremmalla tolalla. Lääketeollisuus (henkilöstö 1 450) on tehnyt merkittäviä investointeja Turussa automaattisiin tuotantolinjoihin, joita ollaan juuri ottamassa käyttöön. Lääkkeiden ja diagnostiikan osuus kemian alan henkilöstöstä on Varsinais-Suomessa yli 60 %. Henkilöstömäärä on kasvanut ja toiminta on kannattavaa menestyneiden vientituotteiden ansiosta. Muun

vientiteollisuuden osalta Venäjän vientinäköymät ovat heikentyneet, mutta toisaalta vienti Euroopan alueelle on piristymässä.

Vuodesta 2014 tulee rakentamisen osalta hiljainen. Uudisrakentamisen aloitukset ja luvat ovat tällä hetkellä vain puolet siitä, mitä ne olivat viisi vuotta sitten. Korjaus- ja infra-rakentamisen osalta tilanne on parempi ja näköymät ovat säilyneet kohtuullisen hyvinä. Rakentamisen kokonaisvolyymit ovat paljon keskimääräisen tason alapuolella. Rakentamisen liikevaihdon nousua Turun seudulla selittää em. osatekijät sekä kustannustason nousu. Mittavana infra-investointina on näköpiirissä VT8-tien perusparannustyö. Rakennusala koskeva investointi on myös mm. kauppakeskus Myllyn 50 milj. euron laajennusinvestointi, jonka on määrä käynnistyä kevään aikana.

Muina investointeina voidaan mainita mm. Naantalin jalostamon uudistaminen yhteensä yli 70 milj. eurolla sekä Finnavian investoinnit (14 milj. euroa) Turun lentokentän terminaalialueeseen ja matkustajapalveluihin. Liedon aseman alueelle on rakenteilla suuri broileriteurastamo, jonka on tarkoitus valmistua kevään aikana ja työllistää käynnistyessään yli 30 henkeä alkutuotannossa ja tuotannossa.

Kaupan alan työllisyys uhkaa heiketä ostovoiman laskun ja kaupan rakennemuutosten johdosta. Yt-neuvotteluprosessit ovat lisääntyneet kaupan alalla, ja kehitys näyttää edelleen voimistuvan. Samaan aikaan kauppakeskukset laajentavat Turun seudulla myyntialaa ja tavoittelevat suurempaa osaa kokonaismyynnistä. Investoinnit ovat todennäköisesti pois kaupan myymäläpinta-alasta toisaalla. Kaupan ala työllistää Turun seudulla yli 15 000 henkeä.

Palvelualojen liikevaihto on kehittynyt alueella kohtuullisen hyvin ja se on noin 20 % korkeampi kuin vuonna 2010. Kasvu on kuitenkin hidastunut tai jopa pysähtynyt yleisen suhdannetilanteen mukaisesti. Palvelualojen sisällä parhain tilanne on tietojenkäsittelypalveluissa, teknisissä suunnittelupalveluissa, kiinteistö- ja ravitsemispalveluissa. Näköymät ovat paranemassa hieman logistiikka- ja mainospalveluissa, mikäli talouden varovainen elpyminen jatkuu. Yleisesti palvelualojen näköymät ovat varovaisen myönteiset.

Turun seudun logistiikkapalvelut käsittävät meri-/maa-/ilmakuljetusten lisäksi varasto- ja huolintapalveluja sataman, lentokentän ja ohikulkutien alueilla. Turun sataman kautta kulkeva tavara- ja matkustajaliikenne on ollut noin 7 % kasvussa viime vuonna. SKAL:in kuljetusbarometri I/2014 ennakoi edelleen heikkenevää suhdannetilannetta, joten kovin vankalla pohjalla positiiviset suhdanneodotukset eivät välttämättä ole. Finnavian mukaan Turun lentokentän asiakasvolyymit putosivat viime vuonna 28 %, mikä johtui Ryanairin toiminnan loppumisesta alueella. Vastaavasti Norwegian-lentoyhtiö on aloittamassa lentoja Turun asemalta.

Turun seutu tarjoaa monipuolisia mahdollisuuksia matkailulle ja alue onkin suosittu päivämatkailukohde. Varsinkin kesäaikaan perhe-, kaupunki- ja kulttuurimatkaajalle on tarjolla mielenkiintoisia kohteita ja tapahtumia laidasta laitaan. Naantalin Muumimaailma on säilyttänyt asemansa kovassa kilpailussa ja mm. Ruisrock- ja Turun Keskiaikaiset markkinat ovat jo perinteitä. Koko ajan kuitenkin viriää ja on kasvussa uusia tapahtumia. Matkailun työllistävä vaikutus (ALMA-laskentamalli) on Turun seudulla yli 4 500 henkeä ja matkailutulo lähes 900 milj. euroa, mikä on noin 85 % Varsinais-Suomen matkailutulosta. Matkailuvirtoja tuovat alueelle mm. risteilyt (2,9 milj. henkilöä v. 2013), tapahtumamatkailu sekä vapaa-ajan loma-asuntomatkailu. Ravitsemispalvelut on matkailun nopeimmin kasvava osa Turun seudulla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työllisyystilanne on työttömyyden kehityksen valossa jäänyt Turun seudulla Varsinais-Suomen keskimääräistä heikommaksi. Taantumien alettua tapahtui voimakas käänne Turun seudulla vasta kesällä 2009, mutta vastaavasti huonompi kausi muodostui pitemmäksi kuin muualla Varsinais-Suomessa ja koko maassa. Tuloksena tästä neljä vuotta kestäneestä tilanteesta työttömyysaste on nykyisellään Turun seudulla 12,7 %, joka on 5,5 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuoden 2008 alussa, kun koko maassa vastaava tason korotus on 4,0 prosenttiyksikköä.

Työttömyys kasvoi Turun seudulla vuoden 2010 lopulle eli pitempään kuin muissa maakunnallisissa keskuksissa. Työttömyyden kehitystrendit pysyivät samantyyppisinä vuoden 2011 lopulle saakka kun

työttömyyden eri lohkojen kuten nuorten työttömyyden kohdalla aleneminen oli hitaampaa kuin muualla maassa. Käännös tapahtui keväällä 2012 kun nuorten työttömien ja työttömien määrät kääntyivät kasvuun, joka on jatkunut näihin päiviin. Pitkäaikaistyöttömien määrä kääntyi voimakkaaseen kasvuun kesällä 2012 niin että nyt määrä hipoo Turun seudulla 5 000, kun vuoden 2009 tammikuussa ryhmään kuului 1 900 henkilöä.

Työttömyyden supistuminen oli Turun seudulla ennen muuta miesten ja metallialan työttömyyden vähenemistä. Vuoden 2012 aikana syksyyn saakka se oli lisäksi lomautettujen määrän vähenemistä – työttömien työnhakijoiden määrä ei vähentynyt. Syyskaudella alkoivat sekä lomautettujen että työttömien määrät kiihtyvästi kasvaa. Vuoden 2013 aikana työttömien määrän kasvu jatkui voimakkaana, Viime kuukausina kasvuvauhti on ollut hidastumassa.

Yt-neuvottelujen / muutosturvatilanteiden määrä on alueella kasvanut edelleen merkittävästi, vaikka suurilta yt-prosesseilta onkin välttytty nykytilanteessa. STX Finlandilta on kuitenkin odotettavissa suuri määrä lomautuksia ja irtisanomisia nykyisen tilauskannan perusteella. Myös kaupan ja palveluiden alalla on käynnissä valtakunnallisia yt-neuvotteluja (mm. Itella, Kesko, Anttila), jotka tulevat koskettamaan myös Turun seutua.

Alkanut vuosi tulee olemaan edelleen haasteellinen työllisyyden suhteen Turun seudulla. STX:n Turun telakan tilanne ei näillä näkymin ainakaan helpota työllisyystilannetta seudulla. Tässä tilanteessa työttömyyden kasvuvauhti hidastuu, mutta ilman suhdanteiden merkittävää kohentumista se ei käänny laskuun kuluvana vuonna. Nuorten työttömyyden ja pitkäaikaistyöttömyyden kasvun taittaminen pysyy joka tapauksessa haasteena kuluvana vuonna. Työllisyystilanne kohenee nykyisestä vain kansainvälisten suhdanteiden vetoavalla kun kotimarkkinoilta ei ole tukea näkyvissä.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Syksyn 2008 jälkeisenä vuonna Turun seudulla avointen paikkojen määrä vähentyi kolmanneksella ja muutenkin muutos seurasi läheisesti koko Varsinais-Suomen trendejä. Voimakkaasti aiemmin kasvaneet metalliteollisuus ja rakentaminen muuttuivat aloiksi joilla työvoiman kysynnän hiipuminen oli voimakkainta.

Uusien avointen työpaikkojen määrä Turun seudulla kääntyi kasvuun jo vuoden 2010 alkukuukausina.. Myönteinen kehitys jatkui vuoden 2012 kesään saakka niin että työtilaisuuksia oli tarjolla lähes vuoden 2008 tapaan. Työvoiman kysyntä vaimentui selvästi (15%) Turun seudulla syyskaudella 2012, mutta kuitenkin lievemmin kuin muissa seutukunnissa maakunnan alueella. Palveluissa kysyntä oli lähes vuoden 2008 tasolla, mutta metalli- ja muussa teollisuudessa, kuljetuksissa sekä rakentamisessa kysyntä jäi selvästi alemmalla tasolla kuin taantumaa edeltävänä aikana.

Vuoden 2013 aikana kysyntä vähentyi palveluissa ja erityisesti kaupan alalla. Sosiaali- ja terveyspalveluissakin työvoiman kysyntä heikkeni mahdollisesti kuntien taloudellisen tilanteen johdosta. Teollisuudessa ja rakentamisessa kysyntä on supistunut edellä mainittuja aloja lievemmin. Teollisuudessa näkyi vuoden lopulla heikkoja merkkejä kysynnän elpymisestä. Näillä näkymin työvoiman kysyntä pysyy kuitenkin lähellä nykyistä vaisuhkoa tasoa vuoden 2014 ajan.

Ammattibarometrin I/2014 mukaan rakenteellista työvoimapulaa esiintyy hyvin yleisesti hoivapalveluissa. Myös ravintola-alan kasvutrendi näkyy alan säännöllisenä työvoimapulana. Uudisrakentamisen vaikeus näkyy puolestaan talonrakennusalan työnhakijoiden ylitarjontana. Kuljetusalan ammattitaitovaatimusten muutokseen liittyen pulaa on muodostumassa myös yhdistelmäajoneuvojen ja raskaskoneiden kuljettajista. Lisäksi osaavasta työvoimasta on muodostunut pulaa mm. sähkö-, lvi- ja rakennesuunnittelussa, koska alueella ei ole ko. alojen koulutusta riittävästi tarjolla.

Salon seutukunta

Somero, Salo

Salon seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 63 614 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 473 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 5 448 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 16,2 % ja työttömiä työnhakijoita oli 4 881.

Salon seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Seudun toimiva ja monipuolinen toimintaympäristö sekä sijainti Helsinki-Turku – käytävällä muodostavat vahvan perustan yritysten ja ihmisten toiminnalle. Työvoiman hyvä saatavuus sekä hyvät mahdollisuudet yrityksen ja työnhakijan tarpeita vastaavan täsmäkoulutuksen järjestämiseen voi puolestaan olla vetovoimatekijä.

Salon kaupungin taloudellinen tilanne oli aikanaan vahvuus, mutta tilanteen muuttuessa siitä on tullut haaste palveluiden turvaamisen kannalta. Merkittävimpänä haasteena on houkutella ja kehittää uutta korvaavaa yritystoimintaa Nokian ja siihen kytköksissä olevan hiipuvan liiketoiminnan tilalle. Lisäksi vapautuneen työvoiman uudelleen sijoittuminen yrityksiin muodostaa haasteen. Parin viime vuoden aikana seutu on muuttunut muuttotappioalueeksi ja tämä asetelma uhkaa jatkua, ellei uutta yritystoimintaa saada riittävästi seudulle.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Salon seudun teollisuuden volyymi on laskenut rajusti viime vuosina Nokia-klusterin hajotessa. Teollisuuden liikevaihto on noin 45 % ja henkilöstömäärä noin 65 % vuoden 2008 huipputasosta. Seudulla muu yrityspohja ei ole ollut riittävän laajapohjainen tilanteen korjaamiseksi. Äkillisen rakennemuutoksen ja heinäkuun alusta korotetun yritystuen alueena uutta yrityskulttuuria rakennetaan monin tavoin, mutta lyhyellä tähtäimellä nopeaa kasvua ei odoteta. Salon seudulla syntyy nyt suhteellisesti enemmän uusia yrityksiä kuin muualla maakunnassa ja investointi- ja kehittämisaktiivisuus on muuta maakuntaa korkeammalla tasolla. Noin neljän vuoden aikana kehittämistuella tuetut investoinnit ovat luokkaa 50 miljoonaa euroa jakautuen yli sadalle yritykselle. Tällä hetkellä vireillä on yli 15 miljoonan euron investoinnit 40 yrityksessä. Infra-investointina on suunnitteilla kantatien 52 perusparannus, joka on toteutuessaan yli 10 miljoonan euron hanke.

Salon seudulla on runsaasti pieniä kasvuyrityksiä (mm. led-teknologia), joiden näkymät ovat hyvät, mutta yrityskoosta johtuen työllisyysvaikutukset jäävät lyhyellä aikavälillä pieniksi. Kasvuyritykset ovat pääosin sähkötekniikka- ja elektroniikka-alalta ja pieneltä osin myös konepaja- ja rakennustuoteteollisuudessa. Muun muassa lämpöeristeitä valmistavassa teollisuudessa on toteutettu mittavia investointeja. Lähikuukausina Nokia muuttuu Salossa yrityskaupan myötä Microsoftiksi, mikä parhaassa tapauksessa houkuttelee alueelle Microsoftin ekosysteemistä hyötyviä yrityksiä. Yritys työllistää tällä hetkellä noin 1200 henkeä, minkä lisäksi teetetään jonkin verran alihankintaa. Lääkeyritys Orionin logistiikkakeskuksen toiminta on päässyt käyntiin, missä yhteydessä alueelle on syntynyt noin 100 uutta työpaikkaa. Palveluissa ja kaupan alalla on nähtävissä kysynnän laimeutta, mikä on seurausta työllisyystilanteen nopeasta heikkenemisestä.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Syksyn 2008 käänteen vaikutusta korosti Salon seudulla käynnissä ollut rakennemuutos: työttömyyden kasvu Salossa oli selvästi voimakkaampaa kuin muualla Varsinais-Suomessa. Tämä trendi vahvistui vuonna 2012 matkapuhelinten tuotannon alasajon myötä kun työttömien määrä kasvoi vuodessa 40 %. Nuorten kohdalla vaikein oli tilanne vuoden 2009 aikana, sillä pahimmillaan nuorten työttömyys lähes kolminkertaistui vuotta aiempaan verrattuna. Nuorten työttömyyden kasvu seudulla on jatkunut miltei keskeytyksettä, kunnes ennen vuodenvaihdetta 2013/2014 se väheni seudulla muutaman kuukauden ajan. Yleisesti työttömyyden kehitys seudulla on seurannut tätä muuta maakuntaa selvästi heikompaa kehityslinjaa. Pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut kiihtyvää tahtia syksystä 2011 alkaen.

Nykyisellään Salon seudulla työttömyysaste on maakunnan korkein eli 15,8 %, joka on 9,0 % -yksikköä korkeampi kuin vuoden 2008 alussa. Salossa työttömyysaste kasvoi vuoden 2012 aikana enemmän kuin missään muussa kunnassa Suomessa. Kasvu on jatkunut näihin päiviin, mutta onneksi se hidastui merkittävästi 2013 aikana ja työttömyys näyttää saavuttaneen huipputasonsa.

Salossa erityispiirteenä on mainittava, että matkapuhelintuotannosta irtisanomiset ovat painottuneet suorittavan tason työntekijöihin toisin kuin muualla Suomessa. Tämä heijastuu työttömyyden rakenteessa niin että vailla ammatillista koulutusta olevien osuus on entisestään kasvanut. Ammatillisen tutkinnon suorittaneidenkin kohdalla suoritettu tutkinto on useimmiten eri alalta kuin miltä työkokemusta on kertynyt. Maahanmuuttajataustaisten työttömyys on myös kasvava haaste Salossa, sillä nykyisin ryhmä vastaa määrältään nuorten työttömien joukkoa.

Työllisyystilanteen kehitys on ollut viime vuodet Salossa haasteellisempaa kuin yleensä maakunnassa. Vuoden 2011 aikana lievä positiivinen vire heikentyi ja lisää takaiskuja koettiin vuoden 2012 aikana. Todella huonon vuoden 2012 jälkeen työttömyyden kasvu onneksi tasoittui. Talouden epävarma tilanne korostanee yritysten varovaisuutta uuden henkilöstön palkkaamisessa, mikä osaltaan vaikuttaa siihen, että työllisyystilanne seudulla ei merkittävästi helpotu kuluvana vuonna vaikka myönteistäkin kehitystä tapahtuu. Myös julkisen sektorin talouden haasteet uhkaavat vaikeuttaa työllisyystilannetta.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Rakennemuutos elektroniikkateollisuudessa on haukannut merkittävän osan työvoiman kysynnästä. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kysyntä teollisuuden osalta on tippunut murto-osaan tasosta ennen vuotta 2009. Työvoiman kysynnän valossa Salon seudun matkapuhelintuotannon ulkopuolinen yrityskehitys on kohtalaisesti toipunut syksyn 2008 jälkeisestä taantumasta. Erityisesti palveluissa, mutta myös metalliteollisuudessa ja kuljetuksissa kysyntä saavutti taantumaa edeltäneen tason. Vuosi 2013 oli vaisumman kysynnän vuosi erityisesti sosiaali- ja terveystaloudessa sekä kaupan alalla.

Kysyntä tuskin kasvaa merkittävästi lähikuukausina ja kansainvälisistä suhdanteista tarvitaan vetoapua tilanteen kohenemiseksi vuoden 2014 aikana.

Yritysharavakyselyn perusteella alueella on pulaa pätevistä myynti- ja markkinointiosajista, koneistajista, teollisuusmaalareista, lvi-osaajista, raskaskonekuljettajista. Ammattibarometrin I/2014 mukaan pulaa on myös sähkötekniikan insinööreistä sekä rakenteellista työvoimaa laajasti hoivapalveluiden tehtävissä.

Loimaan seutukunta

Oripää, Aura, Tarvasjoki, Koski TI, Marttila, Loimaa, Pöytyä

Loimaan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 37 108 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 29 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 4 063 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 10,5 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 801.

Loimaan seutukunta	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	+
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Vahvuutena on pk-valtainen, vahvasti omiin tuotteisiin ja tuotekehitykseen tukeutuva yrityskanta. Loimaan seudun kärkitoimialat ovat kone- ja metalliteollisuus, mekaaninen puutuoteteollisuus, rakennusmateriaaliteollisuus sekä elintarviketeollisuus. Seudulle on ominaista myös viljanviljely sekä perinteisen maatalouden rinnalle kehittynyt lähiruokatuotantoon ja maaseutumatkailuun erikoistunut yritysrylväs. Myös kaupan alan merkitys on kasvanut. Päivittäistavarakaupan, maatalouskonekaupan, autokaupan ja maatalouskoneiden huoltoliikkeiden merkitys on alueen taloudelle huomionarvoinen.

Edellisen nojalla suhdanteet ja rakennemuutokset koettelevat seutua keskimääräistä vähemmän.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Loimaan seudun teollisuuden liikevaihto ylitti vuoden 2008 huipun jo vuonna 2011, ja kasvu on jatkunut sen jälkeen tasaisesti. Tasaisen elpymisen taustalla on hyvä omiin tuotteisiin nojaava yritysperusta. Alueen tärkeimmillä toimialoilla, kuten kone- ja laitteollisuudessa sekä puutuote- ja sahateollisuudessa tilanne on pysynyt hyvällä tasolla. Kärkiyrityksissä on pääosin positiivinen tunnelma, joskin myös yt-neuvotteluja on käynnissä esim. veneiden, ikkunoiden ja elintarvikkeiden valmistuksessa. Osa yt-neuvotteluista on tuotteiden kysynnän kausivaihtelusta johtuvaa. Kaupan ala on aiempina vuosina laajentanut Loimaan alueella, mutta nyt tilanne on vakaa.

Yleisesti tilanne alueella ei ole niin paha kuin miltä yleinen taloustilanne näyttää, joskin pienet yritykset ovat varovaisia investoimaan nykyisessä suhdannetilanteessa, ja yritystukien väheneminen osaltaan vaikuttaa suunnitteilla oleviin investointeihin. Kuntatalouden vaikeudet heijastuvat esim. hoivapalveluiden avointen tehtävien ja sijaisuuksien täyttöihin, vaikka hakijoita tehtäviin on. Elinkeinoelämän näkymät ovat varovaisen positiiviset ja vakaat kuluvalle vuodelle.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Loimaan seudulla globaali talouskriisi heijastui välittömästi työllisyystilanteeseen. Toisaalta työttömyyden kasvukin päättyi seudulla vuoden 2010 alussa, ensimmäisenä Varsinais-Suomessa. Samaan aikaan nuortenkin työttömyys alkoi alueella vähetä ja se kuten – työttömyys yleensä – vähentyi kesään 2012 saakka. Tuolloin tapahtuneen käänteen myötä seudulla työttömyys yleensä, nuorten työttömyys ja pitkäaikaistyöttömyys kääntyivät edelleen jatkuvaan kasvuun. Kasvuvauhti on kuitenkin jäänyt Loimaalla hitaammaksi kuin Salon ja Turun seuduilla. Nykyinen työttömyysaste (10,3 %) on 4,7 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuoden 2008 alussa, mikä lisä on 0,5 prosenttiyksikköä koko maan vastaavaa suurempi.

Vuoden 2012 aikana seutujen väliset työttömyyden kehityserot kaventuivat Varsinais-Suomessa. Loimaan seudun kohdalla se merkitsi työttömyyden alenemisen loppumista ja käännettä kasvu-uralle, jolla olivat muutkin seudut. Tämän myötä Loimaan suhteellisen positiivinen asema on hieman heikentynyt. Nykynäkymin nuorten työttömyyden ja yleensäkin työttömyyden kasvuvauhti hidastuu ja saattaa jopa kääntyä lievään laskuun kesään mennessä. Vuoden loppuun mennessä tilanne voi kohentua globaalien suhdanteiden vetoavulla. Ilman tällaista käännettä pitkäaikaistyöttömyys uhkaa jatkaa keskeytymätöntä kasvuaan kolmatta vuotta eli vuoden 2014 ajan.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Avointen työpaikkojen määrän vakaa kasvu katkesi Loimaan seudulla vuonna 2008. Suhdannekäänteen alkushokin jälkeen työvoiman kysyntä hiipui niin että avointen paikkojen määrä supistui seudulla vähiten Varsinais-Suomessa vuoden 2009 aikana. Vastaavasti kysynnän kasvu on pohjakosketuksen jälkeen ollut verkkaisempaa kuin Varsinais-Suomessa keskimäärin. Silti työtilaisuuksia oli tarjolla Loimaalla vuonna 2011 runsaammin kuin vuonna 2008 ja kasvu jatkui vielä vuoden 2012 alkupuolella. Syyskaudelta 2012 alkaen työvoiman kysyntä hiipui myös Loimaalla niin että se heikkeni enemmän kuin muilla Varsinais-Suomen seuduilla.

Taantuman jälkeen kasvu oli voimakasta ennestään vahvoilla hoitoaloilla, mutta myös teollisuudessa ja kaupan alalla kysyntä ylitti vuoden 2008 tason. Syyskaudella 2012 alkoi kysynnän alamäki metallialalla ja se veti mukaansa palvelualan mukaan lukien sosiaali- ja terveystaloudet ja kaupan. Keväällä 2013 alkoi teollisuudessa kysyntä kohentua, mutta se ei ole vielä vetänyt palvelualaa mukaan. Nousua tasoittavat kuntien talouden säästötarpeet, jotka heijastuvat työvoiman kysyntään erilaisissa julkisissa palveluissa.

Ammattibarometrin I/2014 mukaan pulaa on tällä hetkellä lähinnä vain hoivapalveluiden työntekijöistä. Liikaa hakijoita eli työvoiman ylitarjontaa esiintyy mm. rakennusalan, ravintola-alan ja kuljetusalan tehtävissä. Leafin makeistehtaan toiminnan loputtua vuoden 2012 lopussa, on alan työvoimaa edelleen työnhakijoina.

Vakka-Suomi

Uusikaupunki, Laitila, Vehmaa, Pyhäranta, Taivassalo, Kustavi

Vakka-Suomen seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 30 985 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 68 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 947 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 9,7 % ja työttömiä työnhakijoita oli 1 414.

Vakka-Suomi	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	0	++	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	+	+	+
Arviointiasteikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Vakka-Suomen vahvuutena on elinkeinorakenteen monipuolistuminen ja seudun yritysmuotoinen ilmapiiri sekä kehittämisaktiivisuus. Uusina osaamisaloina ovat nostamassa päätään mm. elintarvike- ja energia-alat perinteisen autonvalmistuksen ja muun metalliteollisuuden rinnalle. Alueen haasteena on vientiriippuvuus ja väkiluvun kehitys sekä osaavan työvoiman saatavuus uusien teollisten investointien tarpeisiin. Uusien investointien työvoimatarpeet riippuvat myös suoraan kysyntätekkijöiden muutoksista.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Vakka-Suomessa on jo usean vuoden ajan ollut vireillä useita investointihankkeita, jotka ovat jo osittain toteutuneet (mm. soijatehdas, logistiikkakeskus), mutta positiivisia työllisyysvaikutuksia on edelleen odotettavissa sekä teollisuudessa että teollisuutta tukevilla palveluilla. Seuraavan vuoden aikana Vakka-Suomeen on syntymässä satoja uusia työpaikkoja ja elinkeinoelämän näkymät ovat Varsinais-Suomen positiivisimmat. Seudulla on käynnistymässä työvoiman hankintaan liittyviä prosesseja, ja työvoiman saatavuudessa tulee olemaan myös haasteita. Alueen teollisuuden liikevaihto on ylittänyt vuoden 2008 huipputasoa jo vuonna 2011 ja henkilöstömäärä saavuttaa ko. tason kuluvan vuoden aikana. Alueella ei ole varsinaisia rakennemuutosaloja, ja kehitys on siten vakaampaa ja näkymät positiivisemmat.

Uudenkaupungin autotehtaan tuotanto (Mercedes A-sarja) on kasvussa, täystyöllisyys jatkuu 2016 loppuun. Vuoden aikana palkataan noin 300 uutta työntekijää pääasiassa tuotantoon, tarve on kasvanut viime syksyn arvioista. Tältä osin työvoiman saatavuudessa voi esiintyä ongelmia, ja rekrytoinnit ulottuvat myös työssäkäyntialueen ulkopuolelle. Viime päivien uutisoinnin perusteella jopa aiemmin tuotannossa ollut Fisker Karma voi palata tuotantoon Uuteenkaupunkiin. Osin autotehtaan logistiikkaa hoitava Hub Logistics on myös palkkaamassa noin 70 henkeä lisää lähinnä vuokrausfirmojen kautta. Myös metalliteollisuudessa on pienempiä rekrytointeja (joitain kymmeniä) käynnissä. Muun teollisuuden tilanne on säilynyt kohtuullisen hyvänä elintarviketeollisuudessa, metalliteollisuudessa ja lasiteollisuudessa. Lomautusten määrä on vähentynyt alkuvuonna viime syksyyn verrattuna. Alueella on investointeja käynnissä mm. elintarviketeollisuudessa panimoalalla.

Perinteisiä kivijalkamyymälöitä on lopettanut toimintansa Uudenkaupungin keskustassa, ja liiketiloja on tyhjiään huomattava määrä. Kaupungissa on pulaa pienistä vuokra-asunnoista, mikä on osittain pullonkaula alueen kasvavan työllisyyden kannalta.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Työllisyyskehitys on viime vuosina ollut Vakka-Suomessa tasaisempaa kuin yleensä Varsinais-Suomessa. Työttömyyden kasvukausi jäi puoli vuotta lyhyemmäksi kuin esimerkiksi Turun ja Salon seuduilla. Käännelaskuun tapahtui keväällä 2010 lähes samanaikaisesti niin nuorten kuin muidenkin kohdalla. Valitettavasti pitkäaikaistyöttömyydenkin kohdalla muutossuunta vaihtui yhä jatkuvaksi kasvuksi.

Syksyn 2013 aikana alkoi työttömyydessä näkyä alueella toteutuneiden investointien vaikutus, sillä työttömyys kääntyi laskuun. Tällä erää Vakka-Suomi on 9,5% työttömyysasteellaan selvästi alle koko maan tason ja samalla se on vain 2,4 prosenttiyksikköä suurempi kuin seudulla vuoden 2008 alussa. Tällä mittarilla seutu on seitsemänneksi paras seutu Manner-Suomessa. Vuodessa työttömyysaste tippui 2 prosenttiyksiköllä, millä seutu on omassa luokassaan. Haasteita kuitenkin riittää, sillä Uudessakaupungissa on työttömyysaste yhä yli 10% ja puolet työttömistä yli 50-vuotiaita.

Myönteinen työttömyyden muutossuunta koskee myös nuorten ja ikääntyneiden työttömyyttä ja työttömyyden arvioidaankin supistuvan Vakka-Suomessa vuoden 2014 aikana. Pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut seudulla lähes kolme vuotta, mutta näillä näkymin pitkäaikaistyöttömien määrän kasvutahti hidastuu vuoden 2014 kuluessa.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Taantumakautena Vakka-Suomessa työvoiman kysyntä kohdentui selvästi eri tavalla kuin muualla Varsinais-Suomessa. Kysyntä väheni poikkeuksellisen tasaisesti eri alojen kesken eikä se kohdistunut niin vahvasti teollisuuteen kuin muualla Varsinais-Suomessa.

Työvoiman kysyntä kääntyi 2009 kuopan jälkeen Vakka-Suomessa maakunnan ripeimpään kasvuun. Kysynnän kasvu jatkui - vuodesta 2010 alkaen 2012 alkuun saakka - maakunnan nopeimpana ja se laajentui teollisuudesta useimmille aloille palveluihin. Kysyntä oli syksyyn 2012 saakka useimmilla aloilla normaalin vilkasta, mutta tuolloin kysyntä väheni merkittävästi myös Vakka-Suomessa. Kysyntä väheni erityisesti teollisuudessa ja siihen läheisesti kytköksissä olevilla aloilla sekä kaupan alalla. Keväällä 2013 kysyntä alkoi kuitenkin elpyä Vakka-Suomessa – toisin kuin muualla maakunnassa. Piristyminen alkoi teollisuudessa – erityisesti metalliteollisuudessa – mutta se ei ole vielä vetänyt palvelualoja selvästi mukaan. Näillä kysyntä on kuitenkin hyvällä normaalilla tasolla.

Autotehtaan tuotantomäärien kasvaessa konepaja-/metalliteollisuuden kokoojista on tulossa ammattibarometrin I/2014 mukaan pula seuraavan puolen vuoden aikana. Työvoimapulaa ennakoidaan myös logistikkojen ja kuljetussuunnittelijoiden osalta, mikä liittyy mm. auto- ja soijatehtaiden kasvaneisiin kuljetusvolyyymeihin. Rakenteellista työvoimapulaa esiintyy hoivapalveluissa.

Turunmaan seutukunta

Kemiönsaari, Parainen

Turunmaan seutukunnassa asui vuoden 2013 lopussa 22 505 henkilöä. Vuoden aikana väestö väheni 131 henkilöllä. Vuonna 2012 seutukunnassa oli 2 049 toimipaikkaa. Vuoden 2013 lopussa työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 7,8 % ja työttömiä työnhakijoita oli 809.

Turunmaa	Tilanne nyt verrattuna vuoden takaiseen	Tilanne 6 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen	Tilanne 12 kk kuluttua verrattuna nykyhetkeen
Elinkeinoelämä ja yritystoiminta	-	0	+
Työttömyyden määrä ja rakenne	-	0	0
Arviointiaskeikko: (++) paljon parempi, (+) parempi, (0) ennallaan, (-) heikompi, (--) paljon heikompi			

Alueen vahvuudet ja tulevaisuuden haasteet

Alueen vahvuutena on monipuolinen elinkeinorakenne, pienyritysvaltainen joustava yrityskulttuuri, kaksikielisyys sekä monipuolinen matkailupalvelutarjonta. Saaristolla voisi olla vetovoimaa nykyistään enemmän matkailun merkeissä. Haasteena Kemiönsaaren puolella on FNsteelin konkurssin tuoma ”tyhjiö” työmarkkinoilla ja paikallistaloudessa sekä työttömäksi jääneiden uudelleen sijoittuminen. Mahdollisuus, mutta myös lisähaaste on työvoiman kysynnän kausiluonteisuus, matkailusezonki. Myös logististen yhteyksien kehittäminen koetaan merkittävänä haasteena. Yhteydet Paraisilta Turkuun ovat hyvät, mutta saaristoon useiden lauttayhteyksien takana.

Elinkeinoelämän tilanne ja näkymät

Teollisuuden rakennemuutos on koetellut myös Turunmaata viime vuosina. Teollisuuden liikevaihto on vain runsaat 60 % ja henkilöstömäärä 80 % vuoden 2008 huipputasosta. Yksittäisinä menetyksinä suurimpia oli FNsteelin konkurssi, jonka seurauksena Kemiönsaaren teollisuuden liikevaihto puolittui. Paraisilla toimiva rakennustuoteteollisuus on sekin sopeuttanut toimintaansa, mutta suuria yt-neuvotteluja ei ole käyty. Kalkkikivituotteita valmistava Nordkalk kävi yt-neuvottelut viime syksynä, minkä seurauksena vajaan 20 työpaikkaa vähennetään Paraisilta kesään mennessä. Abloy on aloittanut yt-neuvottelut lukkorungot liiketoimintayksikössä, minkä tarkoituksena on järjestellä uudelleen yhtiön toimintoja eri osien kesken. Toimipiste sijaitsee Björkbodassa Turunmaalla. Kummankin kunnan alueella matkailupalveluilla on suuri merkitys suhdanteita tasaavana ja kasvavana elinkeinona. Matkailun ja siihen liittyvien oheispalveluiden näkymät ovat vakaat, vaikka alan kasvu onkin jonkin verran hidastunut. Rakentamisen hiljeneminen on jatkunut. Rakentamisen kasvunäkymät riippuvat loma-asuntorakentamisen tilanteesta, joka on nyt normaalia alhaisemmalla tasolla.

Työttömyyden määrä ja rakenne

Turunmaalla on jo pitkään ollut maakunnan parhain työllisyystilanne työttömyysasteella mitattuna. Perinteisesti työttömyysaste ei ole seudun sisällä suuresti vaihdellut kuntien kesken. Vuosi 2012 merkitsi katkosta tähän piirteeseen, sillä tilanne Kemiönsaarella poikkeaa vahvasti Paraisilla vallitsevasta tilanteesta. Vuoden 2008 käänteen jälkeen työttömien määrä kasvoi 2009 Turunmaalla voimakkaammin kuin lähiseuduilla, mutta sen jälkeen työttömyys supistui Turunmaalla vakaasti kevääseen 2012 saakka. Vuoden 2012 aikana Kemiönsaaren työttömyysaste jo lähes kaksinkertaistui suurimman työnantajan konkurssin työllisyysvaikutusten realisoiduttua. Työttömyysaste nousikin vuonna 2012 Kemiönsaarella 3,8 %-yksiköllä eli toiseksi rajuinta vauhtia Suomessa heti Salon jälkeen. Vuoden 2013 aikana työttömyyden kasvu jatkui

selvästi hitaampaa tahtia, mikä nosti työttömyysastetta Turunmaalla vielä 0,9 prosenttiyksiköllä ja määrän vuoden 2005 tasolle. Turunmaalla työttömyysaste (8,3%) on tällä erää maan neljänneksi pienin.

Työttömyyden kehitys on Turunmaalla seurannut maakunnan yleistä trendiä. Vuoden 2010 aikana alkanut koko työttömyyden ja nuorten työttömyyden väheneminen jatkui vuoden 2011 aikana. Jo edellisvuonna hidastunut nuorten ja yleisen työttömyyden supistuminen kääntyi kasvuksi keväällä ja kesällä 2012. Pitkäaikaistyöttömyyden kasvutrendi pysyi pitkään voimakkaampana kuin lähiseuduilla, mutta pitkäaikais-työttömien määrä alkoi vähetä 2012 alkukuukausina. Vuoden 2012 kesän jälkeinen työttömyyden voimakas kasvu Kemiönsaarella on heijastunut pitkäaikaistyöttömyyden poikkeuksellisen voimakkaana kasvuna vuoden 2013 aikana. Työttömien määrän huippu (niin kokonaismäärän, nuorten kuin pitkäaikaistyöttömienkin osalta) on mahdollisesti saavutettu ja muutokset suuntaan tai toiseen jäävät pieniksi vuoden 2014 aikana.

Työvoiman kysyntä ja osaavan työvoiman saatavuus

Avointen työpaikkojen määrä on kasvanut Turunmaalla 2000-luvulla vuotta 2005 lukuun ottamatta. Vuosi 2008 toi toisen poikkeuksen tähän yleiseen trendiin, sillä tuolloin vallinnutta rakennusalan suhdannetilannetta korosti syksyinen suhdannekäännö. Avointen työpaikkojen määrä supistui seudulla edelleen neljänneksellä vuonna 2009. Vuonna 2010 kysyntä kääntyi kasvuun ja uusia työtilaisuuksia oli tarjolla viidennes enemmän kuin vuotta aiemmin. Kysynnän kasvu jatkui vuonna 2011, mutta kasvu taittui vuoden 2012 aikana. Kysynnän hiipuminen jatkui erityisesti palvelusektorilla vuoden 2013 aikana.

Sosiaali-terveysalalla työn kysyntä on normaalia vaisumpaa. Nykyisellään kysyntätilanne on muillakin aloilla samankaltainen, mutta lähellä normaalia. Paljon riippuu yleisestä suhdannekehityksestä ja kotimaan matkailun virroista. Näillä näkymin Turunmaalla kysyntä ei ole kasvamassa seuraavan vuoden aikana.

Matkailusesongin käynnistyessä Turunmaalla on pulaa ravintola-alan ja yleisemmin matkailualan kausityöntekijöistä.

Lisätietoja

Työmarkkina-analyytikko Juha Pusila
Varsinais-Suomen ELY-keskus
puh. 0295 022 772
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Erikoissuunnittelija
Petri Pihlavisto
Varsinais-Suomen ELY-keskus
puh. 0295 022 644
etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi